

УДК 619.636.09:639.2.09

Т. В. МАЗУР, доктор ветеринарних наук, професор

І. Є. ГАРКУША, аспірант

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ З АЕРОМОНОЗУ КОРОПІВ ТА ЙОГО ПОЛІКУЛЬТУРИ

У статті висвітлено аналіз епізоотії аеромонозу коропів у південно-східному регіоні України, вікову, статеву, видову залежність та сезонність.

Ключові слова: аеромоноз, хвороби риб, полікультура, короп, рибне господарство.

На даний час все більше занепокоєння рибогосподарників викликає підвищення рівня захворювання поголів'я коропів на геморагічну септицемію коропа, спричинену аеромонозом. За останні десять років обсяг річних збитків від краснухи коропа становить більш як триста мільйонів гривень щорічно. Вони зумовлені великим відсотком загибелі риби та витратами на заходи оздоровлення господарства та повний перезапуск системи[1, 2].

Метою роботи було визначити географічну приуроченість даної хвороби до південно-східних областей України, вікову, статеву, видову залежність та сезонність.

Матеріали і методи: Був представлений коропами різного віку та статі; Матеріал взятий з трьох господарств Сумської та трьох господарств Донецької областей. Аналізу підлягали статистичні дані ветеринарної звітності Іхтіопатологічної лабораторії при Департаменті рибного господарства.

Результати власних досліджень.

У період з 2005 по 2013 роки аеромоноз був зареєстрований у наступних областях – Київська область (2009р), Сумська область (с. Малий Вистороп 2009,2012-2013 рр.), Хмельницька область (м. Хмельницький 2005р), Херсонська область (2007, 2011 рр.), Дніпропетровська область, Донецька область (2007 р. Слов'янський рибгосп, Слов'янського району).

Найбільше страждає поголів'я приватних рибгоспів та рекреаційних ставків, що були виведені зі списку державного реєстру. Це пов'язано з тим, що у приватних рибницьких господарствах (у тому числі і риболовних базах) не дотримуються рекомендацій і правил щодо розведення та вирощування коропових та здійснюють надто щільну посадку у ставки та не враховують природних можливостей ставків та озер. У рекреаційних ставках виведених зі списку державного реєстру не здійснюється контроль за екологічним та санітарним станом. Щільна посадка коропів у водойми, недотримання гігієнічних вимог та порушення санітарного режиму – створюють сприятливі умови для передачі та розповсюдження збудника. У Сумській та Донецькій областях, за останні 5 – 7 років виявлено ускладнення епізоотичної ситуації водойм щодо краснухи коропа.

Таблиця 1

**Кількість неблагополучних пунктів з краснухи коропів
в Сумській та Донецькій областях**

Роки	Кількість неблагополучних пунктів	
	Сумська обл.	Донецька обл.
2005	5	10
2007	4	9
2009	10	6
2011	7	12
2013	9	15
Всього	35	52

Проаналізовані статистичні дані дали змогу встановити, що у південних районах частіше хворіють сьогорічки, а у центральних і північно-західних - дворічки, трілітки і коропи батьківського стада.

У мальків та сьогорічок у 80% випадках хвороба має гострий перебіг. Смертність риби сягає 90-100%.

У старших вікових груп хвороба має переважно підгострий та хронічний перебіг.

Самці більш стійкі до хвороби. Після перехворювання у старших вікових груп формується певний імунітет[2, 3], але у 60% випадків батьківські особини стають безплідними.

Таблиця 2

**Вікова схильність коропа до аеромозу в ставкових господарствах
Сумської області.**

Рік досліджень	Ставки на річці Легань (с.Малий Вистороп)		Рекреаційний ставок с. Патріотівка		Рибгосп Даценківка	
	Сьогорічки, %	2-3 річки, %	Сього річки, %	2-3 річки, %	Сьогорічки, %	2-3 річки, %
2005	70	80	-	-	-	-
2007	-	-	-	-	83	90
2009	-	-	70	69	80	89
2011	80	80	-	-	90	83
2013	75	95	85	90	83	92

Таблиця 3.

**Вікова схильність коропа до аеромозу в ставкових господарствах
Донецької області**

Рік досліджень	Слов'янський рибгосп, Слов'янського району		Рибгосп Степне Ясинуватський район		Рибгосп Криниць Олександрівський район	
	Сього річки, %	2-3 річки, %	Сього річки, %	2-3 річки	Сього річки, %	2-3 річки,%
2005	73	85	69		-	-
2007	-	-	73		77	95
2009	-	83 *	-	-	-	-
2011	70	85	-	-	-	-
2013	80	89	83	95	73	90

*- захворювання у розплідних ставках.

Було виявлено, що самиці більш вразливі хворобою, ніж самці, особливо у період нересту. Загибель з 70% у східних районах зростає до 90-95%, а ікра та мальки від хворих та пережворілих самиць стає нежиттєздатною.

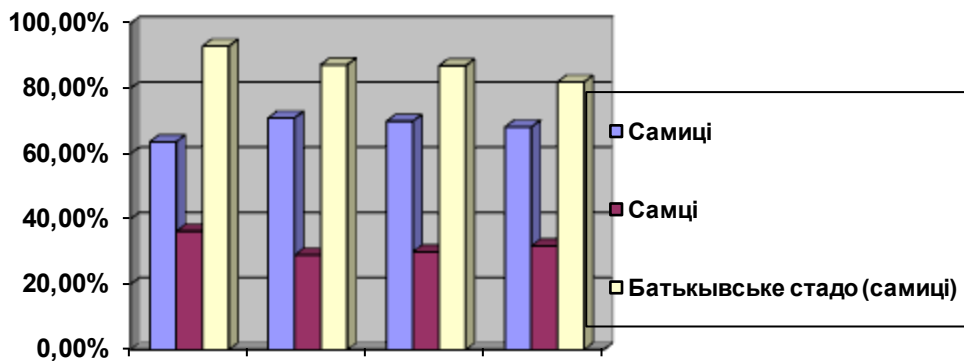

Рис. 1. Смертність серед поголів'я коропів від краснухи у Словянському рибгоспі (Донецька обл.)

середини червня. Підгострий перебіг виявляють в кінці літа у центральних і північних районах, значно рідше на півдні. Восени, взимку та, переважно, до середини березня спостерігається хронічний перебіг краснухи. Крім того така форма перебігу зустрічається у неблагополучних господарствах.

Для профілактики захворювань надзвичайно ефективним є використання полікультури, наприклад вирощування коропа з білим і чорним амурами, білим і строкатим товстолобиками [4]. Однак слід враховувати, що не всі види риб вдало поєднуються у полікультурі з коропом. При вирощуванні у нагульних ставках коропа разом з фореллю ризику спалаху аеромонозу становлять понад 95%. Даний тип ставкового утримання використовують рідко.

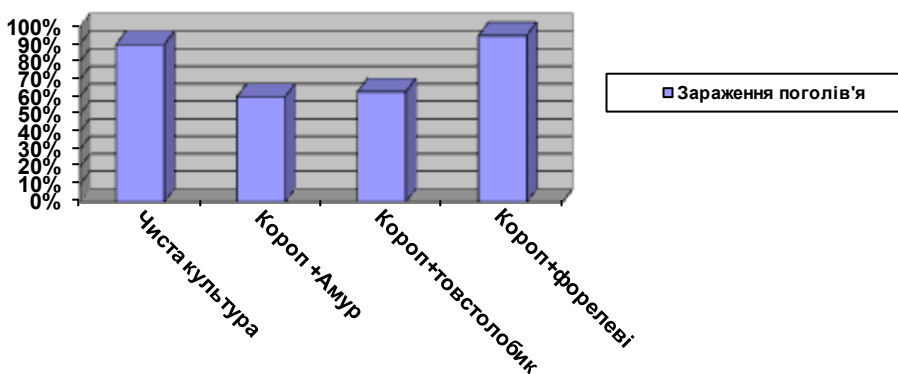

Рис. 2. Відсоток зараження збудником аеромонозу поголів'я риби при вирощуванні чистої культури коропа та полікультурі риб

Висновки:

1. За останні роки зросла кількість випадків зараження на аеромоноз у східних та центральних регіонах України до 40-60%.

2. У східних районах найбільш сприйнятливим є поголів'я дво-трирічних особин коропа. Самки хворіють більше, ніж самці.

3. З метою профілактики аеромонозу коропів в господарствах ефективними є дві системи утримання коропа – чиста культура або полі культура риб.

Список використаної літератури

1. Щербина А. К. Болезни прудовых рыб. – М.: Сельхозгиз, 1952. – 207 с.
2. Болезни пресноводных рыб / О.Н. Давыдов, Ю.Д. Темниханов. – Киев, Ветинформ, 2004.
3. Диагностика и профилактика инфекционных болезней рыб. / Присяная В.В [и др.] // Доклад на Науч. конф. "Новые методы интенсивной технологии выращивания пресноводных рыб", Киев, 1989 (Тезисы докл., 1989, С. 40 – 41).
4. Привезенцев Ю. А., Анисимова И. М., Тарасов Е. А. Прудовое рыбоводство. – М.: "Колос", 1980.

ЭПИЗООТИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ С АЭРОМОНОЗОМ КАРПОВ И ЕГО ПОЛИКУЛЬТУР/ Т. Мазур, И. Гаркуша

В настоящее время все большее беспокойство рыбохозяйственников вызывает повышение уровня заболеваемости поголовья карпов на геморрагическую септицемию карпа, вызванную аэромонозом. За последние десять лет объем годовых убытков от краснухи карпа составляет более трехсот миллионов гривен ежегодно. Они обусловлены большим процентом гибели рыбы и расходами на мероприятия оздоровления хозяйства и полный перезапуск системы

Ключевые слова: аэромоноз, болезни рыб, поликультура, карп, рыбное хозяйство.

ON THE EPIZOOTIC SITUATION AEROMONOSIS CARP POLY CULTURE AND ITS/ T. Mazur, I. Garkuhsa

At the moment all the more worrying aquaculturists causes an increase in the incidence of livestock carp haemorrhagic septicemia of carp caused by Aeromonas. Over the past ten years, the annual loss of rubella carp is more than three hundred million hryvnia annually. They are caused by a large percentage of fish mortality and the costs of the event and a full recovery management system restart.

Keywords: aeromonosis, disease fish polyculture, carp fishing.

Рецензент – кандидат ветеринарных наук У. М Яненко.

Рукопис надійшов 24. 02. 2014 року.